ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 3 јула 1893. БРОЈ 27.

Излази суботом.

Цијена:

На ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ на годину 6 ф., на пол године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

На БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 10 франака, на пол године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у главној писарници земаљске администрације „Гласа Црногорца" на Цетињу, а шаље се и директно управљено на пошту у Котор. Дописе шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору једне врсте 7 новчића од реда за први пут, а за сваки други пут по 5 новчића. За огласе воде се и на друге језике по споразуму.

РАСПОРЕД ПРОСЛАВЕ

О

ЧЕТИРИСТОГОДИШЊИЦИ

ОБОДСКЕ ШТАМПАРИЈЕ.

УТОРНИК, 13 ЈУЛА.

а) Дочек и размјештање гостију по становима на Цетињу;

б) У мрак освјетљење вароши; па бакљада, која креће са музиком испред Зетскога Дома, поред поште и телеграфа, на главном улицом пред Свијетли Двор; онда, послије поздрава, иђе се у истоме реду главном улицом, па преко пазара пред Зетски Дом.

СРИЈЕДА, 14 ЈУЛА.

1) У 8 сати из јутра свечани састанак у Зетскоме Дому и поздрав гости;

2) За тијем свечани поход у дворску капелу на парастос Господарима Ивану и Ђорђу Петровићима;

3) Послије парастоса свечани поход у манастирску цркву на благодарење;

4) По свршетку благодарења Његова Високопоштва примају честитања разних изасланства; а у исто вријеме топови пуцају са Табије и музика свира пред Свијетлијем Двором;

5) У 1 сат по подне заједнички објед под хладовима у башти варошкој;

6) У 6 сати по подне у дворској башти: свирање музике, разне народне игре и пјевање;

7) У 8 сати у вече музикалне забаве у Зетскоме Дому.

ЧЕТВРТАК, 15 ЈУЛА.

а) Полазак са Цетиња на Обод у 4 сати из јутра;

б) Водоосвећење на развалинама штампарије и помен Оцу Макарију и осталијем трудбеницима око штампавања првијех српско-словенскијех књига;

в) У 9 сати прије подне закуска на Ободу, коју приређује гостима Рујечка нахија.

г) У 10 сати пред подне полазак са Обода на Крушевац, Дукљу и у Подгорицу.

д) Вечера и ноћиште у Подгорици, које приређује подгорička Општина.

ПЕТАК, 16 ЈУЛА.

1) У 4 сата из јутра полазак из Подгорице на Плавницу;

2) Са Плавнице излет преко Скадарскога Језера и повратак на Ријеку;

3) Објед у ријечком „Забраму" Његове Свијетлости Књаза Наслиједника;

4) У 6 сати по подне полазак с Ријеке на Цетиње.

СУБОТА, 17 ЈУЛА.

1) У 4 сата из јутра излет и објед на Ловћен;

2) Заједничко опроштајно вечера на Цетињу.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА."

У ГОРУ У СЛОБОДУ — У ЦРНУ ГОРУ.

Непокорни Срб се диче,
Да слободни живјти хоће,
У слободу . . . Црна Гора!

Косово је твоје горе
Насељило јунацима —
Равнијем и славнијем
Преживјелим остатцима!
У њима је кочет остâ
Лазаревих аманетâ!
И слободе мајестатâ,
Борбе на смрт, и — освета!

„Цјевница и Вила". Н. 1.

Замислио сам се свјежег даха горског, чистог зрака планинског — замислио сам се горе и слободе.

На овог у нас чуда и повора: јаванира, разбрбљенотиа, окрвав, потворе — потегао бих далеко, далеко у бијели свијет. Да ми нешто Бог да ширирила орлујска, бистро око соколе, да узлетим високо, високо небу под облаке, чистим зраком, свјежим даком — *духовним*.

На да летим тамо-амо,
Са облака на облаке,
Да загрлим све лијепо,
Горе, брда и ливаде!
Да с' наглядам просторије
И од кошмара и од мора . . . . . Н. 1.

Али . . . и опет рекох: прометијем приковане моје на стијену стрмену; корон горка хљеба сапете ме на груди веже, на којој сам — још ме алиђа злоћом гоне у сужању.

Ој, прва мисли, зла усуда или разбора, куд опет луташ у врачаи кривуд стрмнутом, окрвавном људи свијета грешног!

Та, човјечје руке свиђар кују пагло на мишице и голијени од пути и кости — духа човјечјег, *дар божји*, чистицу духа високог не сапуташе никад ни оним миклоши бајословим!..

Дух човјечји залијеће свемиром без прибрежа — свемиром бескрајним; мисли се роје и шире лијетом надомашним — *слободом* неограниченом . . .

па је човјек срочио *писмо и книгу*, да прикати гласе људске, да утврди рјечи-летилице —

дух је човјечји научио *слово и шкриње*, да одуговјечи мисли, поред ума и разума, и предаје с нараштаја нараштају потомаа; да шкује страсти и доти људске, бјед и мед са срца, јадовања и радовања душе... вапај ропства, поклич слободе.

Слободо, слободо! колико те пута нареку уста *правих*: повјешане шуплье гласе, без грча и јектре!

Јест — догођ јачи слабијег тлачи; догођ осиља силеџија над немоћу сапетом; догођ је у човјека срца ђавола, сјемена сотонског: слобода у свијету јесте и биће талас на води, шум у гори — правда рјеч у робља!...

На вијек човјек гине за слободом свог вијека свог; човјек гине за *слободу* рјечи и дјела и напретка људског — од-давно је;

па, иако слобода је пагло у срцу и души, у мислих — у *сновима!*

* * *

У самоћи, у гори зеленој, у слободи, у крају бијном спуђен ево и ја мисли на извјоју, јадовке и радовке; томе и роним у дубине сазвјежђа у — *самоћи на души*.

Залијеђен умом, залијеђен душом чекам јутарњег — сред царству-поља пјевачка тица небројених — зраком свјежим, дахом *духовним*...

залијеђен далеко, високо у — *небеса*, слабу оку невидома, али срцу јадовану познати, биоо душе храбрене: у гору у *слободу*, у пркосно стијена поносито, у — Црну Гору . . .

да видиш „Ловћен небомашни, сиуд умакрет гинједа сокола — мишљаном и метаниши и духом се повјеоним великому Ивану српскоме, што слободу овуд крили своји вакрљује и одбрана заштићује.... пуна четир вијека;

да видиш *гробнице* Обода старог, *пристолнице* Иван-бега и сина му Ђурђа, *манастирске* свитог Николаја, крај цркве *манастирске* Ђурђево, *рукоделнице* Црногорца *Макарија* — мишљаном и метаниши и духом се повјеоним свијетлоој сјени војвода Ђурђа, успомени Макарија *штампара*... што с великим трудом и подвигом рукоделнице словом вјековни и написа *богослужну книгу* Октоиха четири гласа — — прије четир стотине година: стихире, тропаре, ирмосе и каноне крајестранствја, величана лијепо славе божје;

да видиш оно тамо Ловћеном, под Орловим Кршом свим' свијету живо и славно *гнијездо орлово* — да видиш *орлова чедомила*, живља многогошког и, по лијепом српском обичају, у скут и у руку цјелујем *Пјесму* стогодишњу славног, што високо живе кроз-вјарјем Вошка Југовића. *Пјесму* остаје у аманет с крвава Косова...

Душанови се вјекови вјеко,
Вјерни му се славаи вјеко;
У слободу у планину,
Нијесу мили Цар је био!.. Н. 1.

да лијетиши „високо, високо на брда она" да видиш Призрен... разорен двор, Душанов гроб, на гробу прису светих архиђакона — — чувају-ли архиђакони гдје у тају круну Душанову, из је утонула за вијек у крви косовској —

да видиш Косово тужно, табориште четири табора ради отиа о царство: гдје се начела несрећа српска, посијало сјеме сотоња, народила кидаја крва — гроб Милоша великоша и Милана и Ивана... и био повољ страшни, и била погибија српска, пропаст царства, у зло час!

Ој, разиоре женски, пашанина окрвав, Вучја потворо, јаворе јуначко — — *зашто* крви рођена, шта' те Бог убио! Србин те краљу пера пет стотина лијета!..

Ах, не... не даље, мисли грмата — — не даље!

Лепшу јаву ево гледам ја — у машти, на јави на' на сну, *самарију диму* чега ево јутарњег.. *духовнога!*..

* * *

Дугови су, *дугови* су ево.. сјатили се у јата духовска, сјајотли сјенка с оног свијета, мислиш: голуб бијели до голуба ми — по ноћи у магли — соколи су, тица сива од свитиње од Јерусалима, од Свето Горе бијела Нилендара... лета ево, лета на мало! *вилати* — —

Дуги лета невидомо,
Кои вјерно чистим срцима,
Сви на једно мјесто дођу
Заједно заједно или крвавом
Међу нама свето Сава
На' свијеће божје сјаје. Н. 1.

Сишли дуси с небеса на *дугорске дугоноге* — на *благодарења*; посиђали с неба невидимо сјајне да ми свијетле у ноћи, пред олтаром мјесто кандилаа, и поноли сушна јарко, да ми блиста у гори, у горостас-храму мјесто поштанија, позлијелија..

Носи дуси стара аманета, рођена душа хришћанског — *аманетјес свјаштенне*: но

Утврђен на Одборској XIX-ој сједници на Цетињу 20 јуна 1893.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 2 јула.

Тек су били довршени избори за њемачки државни сабор, Цар Вилхелм га је одма отворио престолном бесједом, у којој се бави искључиво о предлогу војске реформе, што је био одбио пређашњи сабор. Образложивши одлуку, којом је тај сабор распуштио, вели, да је разијер организоване војничке силе Њемачке према војној сили њемачкијех сусједа постао још неповољнијем него да што је био, кад је законска основа предложена била. Па је бесједу овако завршио: „Тешкијем жртвама се успјели, да чврстом свезом сјединимо њемачка племена. Народ поштује оне, који су, на ово дјело жртвовали благо и живот, па довели Њемачку до политичкога и економнога процвјетања, које, као што је савременицима на понос и радост, јачи величину и срећу отаџбине каснијем нараштајима, ако узраде и даље у духо отаца. Наша је света дужност, да чувамо славне отечевине, којима нас је Бог благословио у борби за независност. Овој ћемо патриотској дужности задовољити само онда, када будемо војном снагом доста јаки, да можемо остати поуздано јамство за европски мир." О спољашњем односима са осталијем државама у овоме Цар се изразио, да су „на његово велико задовољство сада као и до сада сасвијем пријатељски и непомућени;" а њемије ни ријечи проговорио о спољној политици; особито нада у очи, што тројни савез не спомиње, нити је у овој престоној бесједи ријечи, које би се могле и на далеко односити на тај савез!

Бисмарков орган „Хамбург. Нахрихтен", говорећи о овој престоној бесједи, заустављ се на оно мјесто, гдје је ријеч о средствима, којима се имају покрити захтјеви новог војног закона. Цар је рекао, да се још непрестано размишља о питању покрића,

и да се он уђе, да ће се сабору подићи дотични предлози, у којима ће владати ничеко, да се они средства имају набавити највећим обиром на порезну снагу. Што то значи? пита споменути лист, на одговара: Ништа друго, него да влада није још нашла повољан план, и да ће се повратити не примивши, ако јој не пође за руком, да га нађе до јесени. Када о питању покривања трошака није било што друго да се рече, шћаше боље бити, да се ћутањем прешло; јер је ово мјесто неповољно одјекнуло особито у круговима, који су за предлог.

На сваки начин нови сабор ће примити ма и с малом већином гласова нови војни закон по жељи и вољи Царевој, али сви су листови сложни у томе, да влада у новом сабору не располаже већином, на коју се може ослонити у сваком питању, и да то не предриче новом сабору дуг живот.

У Паризу је било за неколика дана великијех нагреда. Нагредници су се бројили на хиљаде. Било је барикада и боја са полицијом. Ранени се на стотине броје, међу којима 50 полицајаца. Али није него само један мртва остао, а то како се исли сасвијем неки један трговачки помоћник.

Што је дало повода тој побуни? Код једног вајара биле је изложене, на којој су неке дјевојке присуствовале онако како су служиле као модел за неке слике. За тијем је била слична изложба и код надзирача једног листа. Противу тијех неморалнијех призора основало се у Паризу друштво, коме приђаде и Жил Симон и сенатор Бераншер, на чије заузимање биле је покренута истрага противу кривица и кривци су били кажњени глобом и затвором. Отуда су почеле најприје демонстрације од стране ђака умјетничке школе противу Бераншера и Жил Самона. Кашње су се дјацима придружили штрајкујући кочијаши, на мноштво свакојаке бијетиме, те су демонстранти нарасли на хиљаде.

Било је интерпелација у парламенту због ове ствари, али је парламент великом већином гласова повјерење министарству Дипијеву, које ће по свој прилици остати на влади до новијех избора, који би се имали у августу одржати.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Загребачки „**Обзор**“ пише:

Послије задњих избора у Инглеској, питање о home rule није било тако изутно, као што је данас.

Питање је сада ушло у нову фазу, која је од велике, немјерене важности. — Два су мјесеца, што се о Гледстоновој законској основи вијећа у посебној расправи; а колико се параграфа у два мјесеца рјешило? Једино четири параграфа, а основа их броји четрдесет, не рачунајући придодатне чланке. Од би расправа о сваком параграфу у истом размјеру продужила — протекла би се и дванаестом, а на велику штету Гледстонове владе а странке осуђивала би све остале демократске реформе, које су битни дио Гледстонова програма. То је оно, што је и хтјела опозиција. Она је на свака параграфа положила свијест испрашања и о сваком испрашању запођенула дугу расправу; сјетимо се, опет, да дугу расправу запођене у погледу свих осталих параграфа.

Тако није могло потрајати. Шта је учинио Гледстон? Раздијелио је основу у три групе и предложио резолуцију, по којој се расправа о првој групи мора свршити до 6 о. м.; о другој до 13 о трећој до 20. — а о придодатним члановима до 27. — Тако би до 27 о. м. дошла нова била готова са предлогом о home rule.

Ова резолуција у истину не слаже се са парламентарном слободом, особито ако се она схвати у Инглеској или опет свако мора признати, да је Гледстон имао до сада и одвише устрајности, па да није могао дозволити, да обструкција опозиције осујети основу, која иде за тим, да Ирској даде слободу. Тешко је и помислити у инглеској доњој кући сједницу бурнију од ове, у којој се расправљају о Гледстоновој резолуцији. Опозиција није пропустила средства против ње; није пријетила оштре ријечи против сједе главе великога патриота и државника. Кад кажемо „оштре“ — кажемо мало и благо. Једна од моћи опозиције нијанс је мјесту резолуцију измјестити. Али су му Ирци достојно одговорили. Они, који су били и нијеми и глуви ова цијела ова два мјесеца, сад да су изгубили устрајност, те моћи опозиције два пута су доминули: Суде! Резолуција је свакако прихваћена, а тим ће дне 27 о. м. расправа о основи бити готова. Ми мислимо да је Гледстон, који до либералних установа држи више, но није опозиција, тешко бодело, кад је предложио решену резолуцију. Али он је био у шкрипцу: или предложити резолуцију, или пустити, да опозиција закона „home rule“ основу. Волио је прво. Године 1887 конзервативна је влада предложила основу о повриштавним мјерама противу Ирске, да јој узме сваку особну слободу. Ирци су онда утекли обструкцији, да осујете основу. Шта ли је учинила влада? Предложила је резолуцију, да им зачепи уста. Дне 10 јуна је под вијеће предлог, да расправа мора бити готова до 17. — и дне 17. су се скупа гласовали сви параграфи закона; а да се то узмогло урадити, већина је промијенила Русела, кад није био пренио на подлежицу свог говора противу закона. Гледстон, напротив, пушта још мјесец дана времена; а то је нешто, кад се промисли, да је „home rule“ основа предложена нису дне 13 фебруара — а дне 13 марта да је приказана у првом читању. Шта је дало конзервативна влади мјеа да уриче против Ирске, то може и Гледстон за Ирску — само што је он у потпуности слободоумнија, јер даје нам опозиција толико времена, да може развити доста обсежну расправу. С наше стране од срца поздрављамо ово оно, што може послужити ријешењу ирског питања у хуманитарном и слободоумном смислу.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Заливање и други баштински радови.

Није довољно само башту знати добре удесити и подијелити на партије и леје и према овим удешеним и површје засијати него за то се све, још морамо бринути за да добро напредује и успијева.

У ту велику брагу спада и заливање површја. Правомјерно заливање површја често пише користи него што користи; јер би то површје у суши бар живитарило, а свако је сасвим пропало.

Усљед прекомјерног заливања не само да површје у порјеву и жилама почне да труне, него се и она горња површина земље особито у топлим и жестоким данима, тако очворе и стврдне да у сваком погледу у тој мјери стегне биљку, да јој је посве немогуће расти, развијати се и напредовати.

У сушним данима земљу тако треба заливати, да се вода у једној мјери продиљеди земљу и врло сво шиле у једнакој мјери доспије и благотворно утиче на ово. Често ћемо моћи да чујемо: „Ја не знам шта је то, бих заливао па ни да се мало у растењу“. Овај се рад може просто да назове безуспјешним заливањем или нашим успјешним заливањем.

При неизјесном заливању горњи се површина земље сабије и у тврду кору припече, због чега се подливена вода разлива на све стране, а тамо не ће да продре и продре камо би ми хтјели да доспије. На то ћемо него доцнијете и под честог и слабог заливања, над просто подливачом претрчавамо преко леје. У сваки пут мјеавамо земљу сабијамо, земља се стврдњава и очорева док се са свим на посљетку у тврду кору не увати. Те тиме опет дошли до онога, од чега нам се баш чувати требало. Слабим заливањем тек се за мало и то врлато приљеме само врло слаб слој земље заливи, у коме се налази оно баш непотребне шилце, тако звано росне жилице, које чијесу биљку у стању истрајавати, него још храну од биљке плачкају на се том уређеном храном оне надземаљу. Влаге и хране треба доњим жилама, дакле овим треба придиву пружити да осјете благодат од доброг заливања.

То ћемо или постиђи над прво рође заливамо или онда добро и са доста воде, и да ти вода и до доњих жила продре, а то ће бити, кад пред заливање земљу на лејама међу површје ованомо — удесимо је да је пропустиа, да вода може доћи да продре а не да по лејама она страна разлива.

Да би то и остало могли настојати, морамо се придржавати неких правила, које ћемо ово овдје упутити да назнаимо.

Кад треба да заливамо? У лето ваљано у вече, а нијано у јутру, а још мање преко дана над жестоко сунце припече, јер тада ће се и вода прије испарити и земља већма на површини своју стврдњути, те тиме ћемо баш саму цијеф промашити.

У прошће и о јесени мора се ни јутра заливати а не о вечера о тога што нам поливања настају топлији тренуци, али не они жестоки као у лето, а који воде благодатно утичу на подливено површје. Напротив у оно доба године ваљано заливамо површје, у вечи настају хладније ноћи због воће (росе) а и оне воде, којом смо заливали, која је у тој хладној ноћи још хладнијом постала, површје може са свим од хладноће да пропадне.

Заливати се може и обдан, али само на облачном времену — ако је нужде и ако се надамо, да поврх свога тога неће бити росо.

Којом водом треба заливати? Вода за заливање је најбоља кишна, барска и бунарска (из студенца) или устојана, да је најмање у кишном бурету или бачву стајала бар 24 часа. Данас се у већим баштама зидају цементом базени у земљу пошири и из студенца широм у овај извуче вода, да изађе из ње она студен, и иноће споменутог времена употребљује се за заливање.

Какво треба да су поливаче?

увео Октоих Макарија, по *Исалтир* четвиљски, по *Службник* Божидарев, *Трио* поени Вићентијев, *Трио* пјетни Мардарија, молитвени *Требник* милешевски.

Них дочекА протопоп-Недјељко на *ручнику* Урошки планини, крај покојнога Краљевића Марка; пред њих старац изиђе под небом, у дечаци крст светога Саве, у лијевој *Библиа* кнез-Радина и Тројана Гундулића. Иза њих стаде и даде га мноштвенством, на Горанда ђакон Радоје, на Дечана ђакон Мојсије, кићоницом студеничком, и кићоницом дечанском. Небо носе четири витеза: славуј Милош, лабуд Иван, голуб Милан, сокО Павле Орловићу. За њима пристали дуси косовски — у сусрет силоју силном...

поју дуси, лици невидоми, *чинови* духовски; поју дуси, гласи чујни, *чинови* духовски — поју дуси ревнитеи *слову* духовску, све се при Урошком планином!..

Тако се нас сва Краљевић Марко — нас сва тешка, четири вијека; погледа десно, погледа лијево: видјо будан зору на уранку, спази зарин *свитуће српско*; погледа душа *слаче* силно...

Видовит Марко од малена био; очима видјо протопоп-Недјељко, у него ђакон книгу научно; погледа редом јата духовска, спотри у них *книге старовитне*, помисли да су *книге чарковане* и дошла ора да опет каже: *на коме је чарковно*...

А над душа спази небоношо, свија четир побратима — кћеде силни за нама потеби; *кћеде*... ал Суд не дадо. Још није ора.. ора — — одјекује гора Урошки планином!

Дивно се Марко славу силном; чудно се Марко чуду пуном, на на сну нико виђном! Очи му засјенише, засуваше.. од радости — и још мјана од жалости — —

Тјеши мајка протопоп-Недјељко; казује му славу духовску, казује сјенко свјетло, знаци и незнаци, редом поменице: господари: Јети Пројевић Пау и сина му Ђурђа, и Новицу митрополу Зетскоу; и *Макарија* од Црне Горе и *Пахомија* од Црне Горе, протопиће српске; војводу Божидара и сина му Вићентија од Подгорице; па учесника сијера на великог: властелина Јеролима од Котора, и Стојана од Скадра на Бојани, Јакова Херцеговца од Камене Ријеке, кнез-Радину Митровића и Тројана Гундулића од великог града Дубровника... и све редом сложајно и све редом слободно, и све редом на *интерес учинбеде*: с Обода града Иванграда Николе, с Цетиња, зетско митрополије,.с Горанда на Дриму праћ Ђурђане, с Рујна на домак Зимну тврдо, од Милешева на Лиму гроба Савина, на Мрчинце праћ храма Спасова, на Грачанице оне почивше, на Скадра на Бојани, на Београда српа Сави и Дунаву... на — на Мљетака града дуждева — од вијекових рећа вијекије: часно оне „Дубровнике браћу Ђорђа и Тодора, Тодосија, Бенедија, Мардарија и Мојсија, и Данијла и Милина, и Живка и Радула, и Саву Дечанца...

И дете дуси, дете — —
Сауд дочаро нуда тоно,
Пропрсо на нијо пер;
А ауметоно мајмаја
Кано на је уходиле

Час дијеку лини детов,
Час дијеку дечанов сиоти. — — И. І.

„Лете дуси о Урошке планине... пут Октоиха Јанкоту светог Василија, пут Јоанова гробу владике Рада, пут старога манастира Јанкоту светога Петра — — *по бијелијем двори орлов чешмјенски, злати пјевници!*

У нија се нуно дуси
Да бисмо ушли двори. — — И. І.

да у прави одстоје *путорне* дуговски и одрже *благодарнице* и отиђу Теби Богу хвалим... да благослови протопоп-Недјељко пјевнице *Октоих* и *Исалтир* Ђурђев, *слаћенице* Макарија и седорину, дружину му приједу — — поноћ четири стоља,

и митрополиа Данила Зетски, и митрополиа Василије Острошки, и митрополиа Петар Петићски — вијенци да вјенчају *Твиорс старе*, и редом *книге старовитне*... милим јој бесјелом, по јају набрани!

— Благослови, владико!.. вјенчајте *слаћенице*, отац-Макарије, на почетку јутрењу духовном.

— Благословено царство... залитурисе протопоп-Недјељко, *слаћенице* славе ободеко-четићско.

— Аминь.. тромјестено запојаше лици духовски гласи анђелски.

И у који мах прихватише славују у гори *слаћенице* духовно, кад ал треће пијетла зором пробудише бијели дан. Ласки сјајни одлетјеше — неста на јави сањарије дивне!

И сунце се роди и обори Фрушку Гору и по Фрушкој бијеле манастире, бијет широ кнез-Лазара, бијет цара Уроша мајка...

и поћиста Дунаво тихо, и отвија Бачку и Банат равни и Сријем земљу доспотову — Војводину ов'ранину, силом побусану.

И дошушше славују *јутрене духовске*, слаћопјеше тугопојно, приволкујно — — у гори у слободи, у храму подебесном...

Ма, стан' почекај, нашто бриолетна, за часак још мајо — —

Ја сам радо! дуком бесат
У времена сна стара.
Нено живјет у мајмо
Од обина и времена... М. І.

* * *

Ма, што е' оно чуја с оно страно.. онамо, онамо на брда она.. чуја одонуд сунцу са југа?

Трчала се то земља — буди ја се Војводина из гроба свог — —

ал Дунаво плахо на корита запљускује с хуком — —

ал гриме дубраде на Вардину — навјештују *мајско* славље у Сијону српском — —

ал је то лопљана с куле врдничке — у Ранинин слава Видовдана...

Ни једно, ни друго!

Грми отуд *поклон духовски*, поклон братимски... грми отуд сунцу са југа.

И то није сан, и то није сањарија — — то је на јави!

Поклањује поклон *грмна* са стијене до стијене — одјекује на све страна крста московског поклон *духовски* јавом с Цетиња, Лобћена и Орјова Крша..

О горе и врлети ломи се, ломећи тесуће се; гором и долом реализује се по *Србима силни и старо* — — и широ широм свијета и пријеча *сјетомјенски*:

браћа браћу зову на весеље — на славу книго старотиме *прас*.

Онамо, онамо на брда она — —
Онамо, онамо *мала* нам ко..
Да видимо Обод стари
Иванград престоницу... М. І.
И Цетиње *старовитно* чудо
И манастир оно стари —

гдје је *книге старовитне* слоги мјесјани написана *прво* — у дворих Ђурђа Иванбегова, и *друго* у бијелијех манастира цетињског, митрополији Зета славно.

И то није сан, и то није сањарија — то је, мајстину, било на јави — пред четири пуна *вијека*!

Суд је усудно, Судс удесно — ал није *без* Божија — да минаре *српске* пристајају *прво*, прије четир стоља, *баш* у Зети старој, колијевци Немања молиног... на уточишту *слаћени српски* нашом Богом — — у *Црној Гори* потоњој!

План приволјаља да се агаме у прво дјеци погибли српске, дуготрајно: кандиоце да се утрне пред расположи сунцу, да се на угаоо поштоване на олтару, на потре на

Четићски — вијенци да вјенчају *Твиорс старе*, и редом *книге старовитне*... милим јој бесјелом, по јају набрани!

— Благослови, владико!.. вјенчајте *слаћенице*, отац-Макарије, на почетку јутрењу духовном.

— Благословено царство... залитурисе протопоп-Недјељко, *слаћенице* славе ободеко-четићско.

— Аминь.. тромјестено запојаше лици духовски гласи анђелски.

И у који мах прихватише славују у гори *слаћенице* духовно, кад ал треће пијетла зором пробудише бијели дан. Ласки сјајни одлетјеше — неста на јави сањарије дивне!

И сунце се роди и обори Фрушку Гору и по Фрушкој бијеле манастире, бијет широ кнез-Лазара, бијет цара Уроша мајка...

и поћиста Дунаво тихо, и отвија Бачку и Банат равни и Сријем земљу доспотову — Војводину ов'ранину, силом побусану.

И дошушше славују *јутрене духовске*, слаћопјеше тугопојно, приволкујно — — у гори у слободи, у храму подебесном...

Ма, стан' почекај, нашто бриолетна, за часак још мајо — —

Ја сам радо! дуком бесат
У времена сна стара.
Нено живјет у мајмо
Од обина и времена... М. І.

* * *

Ма, што е' оно чуја с оно страно.. онамо, онамо на брда она.. чуја одонуд сунцу са југа?

Трчала се то земља — буди ја се Војводина из гроба свог — —

ал Дунаво плахо на корита запљускује с хуком — —

ал гриме дубраде на Вардину — навјештују *мајско* славље у Сијону српском — —

ал је то лопљана с куле врдничке — у Ранинин слава Видовдана...

Ни једно, ни друго!

Грми отуд *поклон духовски*, поклон братимски... грми отуд сунцу са југа.

И то није сан, и то није сањарија — — то је на јави!

Поклањује поклон *грмна* са стијене до стијене — одјекује на све страна крста московског поклон *духовски* јавом с Цетиња, Лобћена и Орјова Крша..

О горе и врлети ломи се, ломећи тесуће се; гором и долом реализује се по *Србима силни и старо* — — и широ широм свијета и пријеча *сјетомјенски*:

браћа браћу зову на весеље — на славу книго старотиме *прас*.

Онамо, онамо на брда она — —
Онамо, онамо *мала* нам ко..
Да видимо Обод стари
Иванград престоницу... М. І.
И Цетиње *старовитно* чудо
И манастир оно стари —

гдје је *книге старовитне* слоги мјесјани написана *прво* — у дворих Ђурђа Иванбегова, и *друго* у бијелијех манастира цетињског, митрополији Зета славно.

И то није сан, и то није сањарија — то је, мајстину, било на јави — пред четири пуна *вијека*!

Суд је усудно, Судс удесно — ал није *без* Божија — да минаре *српске* пристајају *прво*, прије четир стоља, *баш* у Зети старој, колијевци Немања молиног... на уточишту *слаћени српски* нашом Богом — — у *Црној Гори* потоњој!

План приволјаља да се агаме у прво дјеци погибли српске, дуготрајно: кандиоце да се утрне пред расположи сунцу, да се на угаоо поштоване на олтару, на потре на

Поливаче је суд, којим воду грабимо за заливање, то може бити на навиш, до овај дно, крез који воду пропуштамо на површе мора бити за овај посао удешен. Обично се мење руша или дуга цијев; на обадва ова дјела валде се сатна испробијане рупице крез које вода у виду тан ких млазева тече кад притиснемо цио суд на површе. Што су ови млазеви танки и рђе у толико су бољи, макар што са таком сирашом душе времена требамо да једну двоју заливемо. Танини млазеви не удараају јако у земљу и не сабијају је, а то је врло велика добит одпотиваче. Млазеви прво треба да потеку горе на онда да сами падају доље, а не да их снага воде из суда одма упрамда на земљу, јер су у овом случају млазеви много јачи и не дјелствују им на бољу им на земљу онако добро, нео над сами својом сопственом снагом падају од горе доље.

На завршетку овога говора о заливању поврћа морамо споменути, да има неких баштована, који јако брзе воду дневно заливајући т. ј. заливајући ово подне, наводећи главни узрок, да у то доба заливањем поврће се освјежи овом влагом коју заливањем пружамо на њега. Истина вели, да у то доба вода заливајући врло слабим а тако исто и врло рјетким млазевима — који једину ту шкоду имају да осиђеже поврће. И ако неки то препоручују, онак није у пракси доказано, да је овај и овакав рад и успјешан. —

Расаду од кушуса и патлиџана па и од других поврћа најбоље је примјеме и и најзгодније је да се у кишовито доба прасађује. Ако расађивања одма је вода добром водом мало залити, да се земља око ње сљуби, а и иначе над год је мало јача суша вода да се заливајем; то исто пахтијевају паприке, арастанци, пиперат, ротиве и т. д. над су оосијени да прије киму и израсту, а не пропадну сјеменом у земљи.

Уз ова послове доваја и брижливо пасивљење, коме не треба одређивати времјеме, над треба свак посао да се обави, исто над год се потреба уради, вода врсте и травуљину чупати корјенем из земље да не затиче својим растом друго биље и нужно и потребно ми поврће.

Ова пасивања додаје окопавање или прашење и подгртање о чему је већ било опширније говора у овом листу прошлих година. „Дом. Лист."

(Професор Мернер о чувању жита у житници.) Пошто се жито окрше, среди и у житницу сасипе, оно се поново почне знојити, онако као над је било у пламенима; тада се развија неки особити мирис, који као да проистиче од бјетанних уља. Што се жито угрије, пошљедица је врло ног сагорјевања чиретих дијелова крез, и тада се развија угљени диоксид. Вјероватно је, да при тој појави погоршане сагорјевања сарослаг, мање већ бјеланчевина, и најмање претвлине (мјет и уље.)

Главна је задаћа вод чувања жита у житници, да се жито мало не загријева, а да се убрза испаравање воде. Ово се најбоље може постићи над се жито у житници на танко сасипе и над се често прерђе, пресиђе. По огледима, које је чинио А. Мунк, много се више губи на житу, над оно лежи на отвореном мјесту, него на затвореном, гдје ваздух нема приступа; тако је кукурузу усахнуо за 18 мјесеци, лежећи на ваздуху 19 процената више, но овај у затвореним житницама. Из тога се лијепо види, како је корисније жито чувати на мјесту сухом, хладном и затвореном, гдје се ваздух не измењује. Но у пракси то је теже извршити. Све наше грађевине, нео нису амбари, подземне јаме, сидоа, који се горе пуне и доље празне, нијесу добре, а и врло су скупе. С тога је опет потребно, вратити се на старе на ше амбаре, но старати се, разуме се, да се у њима потребна погодба не изгуби из вида. Главно је знати, да се жито прерђе над је сух и недар дан, да би суо ваздух у жито ушао; прертање по лаг ким времену више шкоди но користи, јер крез усисају влагу из ваздуха и то у толико више, у колико су оне сухе. Доцније може се нормално, суво жито прертати свако двије, три, а од децембра мјесеца и четири недјеље. Ако послије јако лоше наступи југовина, прертање треба одложити, да се водене паре не би зрносају хватала; тада треба и све прозоре и отворе затворити.

Влажно жито може се осушити помоћу среча. Како се у једном огледу са мешаним ражи показало, довољно је било на 80 тона ражи узети 1 $^1/_2$ тона жженог среча, па га у котарицама мотнути у тамне ражи и за 3 недјеље већ раж је добила опет лијепи сјај, мешаних се задаћ изгубио.

У житници жито мијенане прво године на 100 хектолитара три, а старије само један и пб.

(Како треба коње хранити.) Један искусни пољопривредник прописао је за храњење коња овакав правила:

1. Храни обилно у првој години, јер здребад у то доба толико отежају и мјрасту, колико у свима остали годинама узајамно не постигну, па ако им се у то доба у храни не даје потребне им материја за развијање, онда то худи њиховом развијању. Што се тада пропусти, доцније се не надаје.

2. Храни чешће и правилно, да не би поремећен варење. Желудац је мали сразмјерно мали; јахаћи коњ средње величине, не може да прими више хране, но један коњ, Нарочито здребад треба чешће хранити.

3. Није довољно хранити јаком храном па примјеме теже употребе, него и дуже примјеме прије ове.

4. Немој много хранити непосредно крез јачам и брзом радом. Коњ ради с храном пропадне дана, а не онога, којега ради. Каже се: „Јутрма је храна у бадави, а вечерња у шишмиљама": за то јаку храну треба до $^3/_4$ девета у вече, послије рада, да се коњу за примјеме одмора свари. А ако се с тога послије јако хранио одмах тјера на тежак и брзи рад, варење је непотпуно.

5. Што је рад бржи, то и храна треба да је концентрисана (јака).

6. За благородне јахаће и колске коње најзгодније је храна овас.

7. Коњима, који се тјерају на кад, може се давати забастија храна, корјенасти плодови и поваи фабрички отпаци.

8. Врло је добра храна да сва врста употребе коња: боб, јечмена сјица (из пивара и шпиритана") и осушене пивске дрожђине („treber"). Кукуруз може бити корисан само над је јефтин.

9. Зелену вику (дјетелину) треба мијешати прије јаке хране (зрнасте), а тако исто и мојата треба прије јаке хране. Кад се стоји послије онда много воде пије, онда се пије скоро у тамно доцније.

10. За коње са нормалним добрим устима, а с претпоставком, да је храна здрава, не само да није потребно какво приуготовљавање хране, него је више пута шкодљиво. Нарочито треба избјегавати овлажавање, висоћење, на шта вода и парење и пухање хране, као и јармачење (прерушивање) овса.

(„Тежак.")

(Трговина.) Ово су цијене на нашијем пазарима:

Подгорица, 28 јуна.

Водени сума од 120 пара 50 фнор. — Брава овчи и козји сума 3—4 фнор. — Уретин 1 ока 6 новчића. — Брамно уретинско 1 ока 6$^1/_2$ новч. — Пшеница 1 ока до 7 новч. — Овас 1 ока 5 новч. — Јечам 1 ока 5 новч. — Пасуљ 1 ока 8 н. — Кртола 1 ока 2 новч. — Масло 1 ока 70 новч. — Сир 1 ока 25 н. — Вуне 1 ока 60 новчића. — Восак 1 ока 1 ф. и 10 новч. — Дуван у листове 1 ока 30 - 40 новч. — Сморун 1 ока 40 новчића. — Свилене бубице 1 ока 1 ф. и 40 новч.

Шкадар, 22 јуна.

Водени сума 100 пара 35 фиорина. — Крава с теладама сума 20 фиорина. — — Овца с јагњадама 5 ф. до 5 ф. и 50 н. — Коза с козлићима 4 ф. до 4 ф. и 50 н. — Пшеница пара по 8 новч. — Раж пара 6$^1/_2$ новч. — Јечам пара од 5 новч. — Уретин пара 6$^1/_2$ н. — Дуван у листу пара 45—50 новч. — Масло пара 55 новч. — Сир млади пара 25 новч. — Вино литар 13 новч. — Ракија литар 40 новчића. — Вуне пара 50 новч.

Дубровник, 22 јуна.

Волови 20—55 ф. — Краве, 16—32 фнор. — Овце 4—5 ф. — Козе 4—5 ф. — Јагњад 1·20 до 3 ф. — Јаред 1·20 до 2 ф. и 50 новчића. — Уретин пара 6 новч. — Дуван у листу пара 50—70 н. — Кртола пара 2 новч. — Вуна пара 60 новч. — Сир пара 18—22 новч. — Масло пара 60 новчића. — Свиње од 3—15 фнор.

Котарски, 22 јуна.

Водени сума 150 пара 25—30 фнор. — Краве с теладама, добре, сума 18—25 фнор. — Овце јагњене с јагњадама сума по 6—7 фнор. — Козе јагњене с јаредама сума по 5—6 фнор. — Пшеница 1 ока по пара 9 новч. — Уретин 1 ока по пара 7 новч. — Дуванска од 4—5 фнор. — Овнови водени сума 10—12 фнор. — Јечам пара и по 5 новчића.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Приједоди нашег земаљског законика.) Познато је да је још 1892 год. изашао на свијет приједод школ. земл. законика на француском језику. То би извршено по наредби и о трошку француског министарства правде које га упрети у свој збир најглавнијих законика просвјешћеног свијета. На томе приједоду радијаку француски научници т.г. Дарест и Ривијер, прво од којих је члан врховног суда у Француској и члан франц. Института. —

Пред 3—4 мјесеца изађе чак и шпански приједод законика у Мадриду. Он се појави најприје у Coleccion de las instituciones politicas y jurídicas de los pueblos. (Збориник политичких и правних уредаба у савремених нам народа), повремени збир који је намијенен најглавнијо јужној Америци гдје шпанска језика господује. Приводу је наслов: Codigo general de los blancos de Montenegro, а преводилац је г. Густаво Ла Игнезија.

Најновије ту мени дан донеде нам и њемачки приједод нашег земаљ. законика. Приједод се појавио у Берлину под наслаћивом К. Хемана под насловом: Allgemeines Gesetzbuch über Verbrechen für das Fürstenthum Montenegro. Преводилац је члан великог суда сарајевског, г. Вајтјех Шен, родом из главнога града Хрватске. Преводјеоца предговор има цијо 75 стр.

трисви часној литургији бијела, но усиле у путиру причест мелешна.. да не занијеме свете праве, бијели манастири — у гори у слободи!

Мудри Ђурђе Петровић брижно гледа у дальне дальне, недогледне — у будућности; гледа гдје све пада и пропада: сила и власт, слава и господство, слобода и напредак.. а *живи је, видјо, душе вјеко!*

Книга живи и преживи људе и народе, домаћину сјетску и тишину — предаје с колена на колено, у времена потомна; *живи богослужа*, книга *службе*, *живи свјебоска*.. иде од олтара до олтара, чите се и пије, док је гоће..

И брисан Ђурђе наручуја *шкоји*, *свјетаља дворе* — у дворе их своје сјешта. И сјетна оне калуђерске, књиготворце умјешне; старешину их каже отац-Макарија, сина Црне Горе — самосвога друшкиа приходнеј.

И начешо *осморица* *људи* рукодјелисати и писати *книгу вјеконечну* — *Октоих* четири гласа рукодјелисаше лето једно, свршише на вечерње лаврети водѣ, Богојавља свјетлог на Јордану — — у тисућу и четир стотине девдесет четвртог года Господњег у дворих Ђурђевих.

Па се Ђурђе с книгом разговара; на крај-книги сјетно поговара:.. „ грјехе ради нашијех постиже нас да чуда шкодјена палиша, овај не просто бијући но убијајући; доњоше невјерсти у власти божје, праве разумнике. Видјеа ја, у Христа Бога благовјерни и Богом чувани војвода Зети господин *Ђурађ Приморски* — *настојати свјетиљ книгу* рамотаљем и дерањем од људи агаровскијех, побринух се помоћу светога духа и светиних *форми* (слова), којима за једно лето осморица људи свршише *Октоих* од четири гласа, у славу Богу, који нас укрепљује"..

И бесједи тој дорекуја отац-Макарије:„.. трудих се о том ја сјерни свештеномонах *Макарије*, родом Црногорац, по заповјести господина ми Ђурђа Петровића, при свеосвећеном архиепископу ветској митрополиту *кир-Вијаи*. На се молим и кољено приклонам старцима ка' очевима, крштенима као браћи, младићима као дјеци, над читају ли поју ли прописују, нек (грјешке) поправљају гђе не рукон, оно једином рад' љубави Христове и, који се оно тога трудисмо усрдно, нек нас благосиљају.."

И прорадише *штампе српске* по задужбинах мирских и манастирских. И книгари и книготипари тек што рекоше: Помоз' Боше и у добри час!.. ал дојури налет, напаст' намали мајсед Агарана х'о бујица горска — —

поплави широм царевину српску, али запљусне и стијене Зете, ломити паче крши и мрвити, рушити сплошнато слободе *српске* — чувалиште кочеча Лазаревих аманета — — и опустјеше штампе српске, мотом пропадоше — макон подругајеса; лучеоноше-слова мешљена намијенише сиротоноше-курушуми!..

Ој, над јунаком у помоћ дође пушчани прах, грмо-лубарда одмјени будовом пјени, ренердар јатаган љути — претопише Петровића слова мешљена у куршуме крупне и сатне...

и ка' муње и громове, ка' дјеца и град сасуше у прси, у чела, муршуме те — Црногорци мајсели крамјој, ничеди прамуна Турци!

И постанише Црногорци супрот невјерсти *устаси одбојне*: своје прси јуначке, своје мишце витешке...

и како тад и потад четири сто љета, и сад и свагда — устаси бише и јесу и биће од мјерта мајјеног, и од свакојег ма се које стране.. осветници љути:

на своју *варостиску* тврђаву — на *свијеће* на *своју* Цриу Гору гинуше јунаци толико мјена; *сваку* главу своју *дјеву* турских намијенише: костима јуначкијем уставу оградише, крвљу јуначком уставу залише, утврдише камона тврђе —

и, гинући, надживући.. дахом осветничкијем зада'нуше мамонску своју, нарастаје потомка! Па — —

Ко ће овај прибутак
Тог твојега мученика,
Да ни свети се нађе
Јадним нашим *вјекорнем*!.. М. І.

* * *

И падају шаротна, изумиру народи — *книге* вјекују; книге чуе народу спомен просвјете, печат своји доба: у времена данна казује свјету дјела народна, напредна и младна...

И порушише Агарани престоле српске, градове и села; затрше мал не и траг српској слави земаљској; рушорише цркве и олтара, порез бијаше трисви часне, у путиру причест скривише, на дискосу литургију бијелу — — ал затрти не могоше книге наше и писма светосавског: книге наше богопојне, книге службе, книге 'вјеоске...

Толика је моћ и сила книге: ријечи и писмо-*била* и биће, у добри час и у боли!

И то старо благо наше умотворно — *рукописно* и *рукописно*.. сачуа се у гори у слободи у храму подебеском —

и те су старе книге — цркве дјеци преживјеле, тисуће мученика муке гледале, заточнике, осветнике небесним пјдом тјешиле, вјером у љепшу будућност крјешиле, љубављу народа на смрти затјешиле — — и дочекале, дао Бог, љепше дане српске!

И ту книгу старотиницу, *четиристолетну* славе на Цетињу браће Црногораца — и њена Свештенство — у радости и на миру, на дворих орла петловског, нађа оногомног..

и по своју Црну Гору славиће славу то јунаци соколи — славиће доселе чисто хајдук љути и јатаган, усредсти лаки, шару данициму: славе битке и побједе на Косову.

На потеци, Србине, гдје си гоће, и сребјеш и дичиш се својом књигом старотиницом, и поносиш браћом својом приморском — потеци тамо на *благодар Богу*, на *тржанствени* *пастиство* оца-Макарију и доличној друмини покојној — —

„од Пеште дам' до Црне Горе".. од Арда Тимолјића, Тамнограда Чарнојевића, Дечанскога муле врачко; од Фрушке Горе, од Небојше и Авала — одасвуд кругом уоколо, широм старо царевине до мора јадранскога, до Бока Которских.. похитај тамо, Србине, с *љубављу* братимском у гору, у слободу, у *Цриу Гору*:

на *гумну Пајвеловом*, на за часак, да с' ухвати „*горе црногорско*," *мало Бранкова* *сестрица* — — сам свјету на видику, да се види: с' пре ваје вода — Србин још живи и *живи*. Та

Животна је српски народ.
И још су му дуге дане;
Ко нас вјерује — а ко добро
Чојечанство Бог се срамо!.. М. І.

* * *

Жељо мојо — не остала пуста — да ти неки ми се испунити сад бар..?

Што на јави сањарим од младости, у мисли свијем ко на сну одавна — — под старост ето да виђу *збиља на јави*, да не живе жеља мене —

на овог у нас чуда и поноса, разнора, разбрањенства.. далеко да тёмном оваго, онамо, да с' *несрећом* чистим пламом сјајна духа — духа и ваздуха *црногорска*.. у братској слови.. у гори у слободи.. у *Цриој Гори*.

Онамо, онамо се брза мо — —

* * *

У Каменичкој-бамти, у Фрушкој Гори.

О Југовим 1893.

Александар Сандић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 2 јула

(**С Двора.**) У петак је био објед у свијетлом Двору у почаст г. Беринга, инглеског отправника послова, на чије мјесто дође други долази. Г. Бринг је у суботу кренуо са Цетиња остављајући међу нама лијепе симпатије, што је стајао кроз седам година свога бављења на Цетињу.

(**Успомена проглашења републике**) у Француској данас је прослављена уобичајеним начином. Пред станом грофа Сересја свира војничка музика. Г. Војвода Гавро Вуковић одио је да честита од стране владе. Од стране И. В. Господара одио је на честитање орденске официр г. Владимир Ристић.

(**Петровдан.**) Као да се сваке године све више народа окупа на Цетиње о Петровдану. Већ у понедјељник биле су потпуне улице пуне побожнијех поклоника из даљега, особито из Вето и из Вуче. У вечер је свирала музика у дворској башти, гдје је био слободан приступ сваком. По вечери је народ играо и пјевао пред Свијетлијем Двором до касно. Сјутрн дан да побожни поклоници слободније приступају Свецу. Њихова Високчанство нијесу била на литургији у манастирској цркви, него у дворској капели, гдје је држано благодарење са многодостојанствијем. Народ на даљега већ се почиње разилазити одма по литургији, а већина по литургији, опак је још и у вечер било доста живо, и пјевање и играње трајало је до послије поноћи. У опће се могло примјетити, да је народ листом весео.

(**Одликовања.**) Њег. Високчанство Господар одликовао је одликовати г. Н. А. Ромејског III-ијем степеном Данилова реда, а г. др Стевана Огњеновића, окружног лекара у Нишићу, IV-ијем степеном истога реда.

(**За предстојећу прославу**) чине се велике припреме на Цетињу; а такође се на Ријеци и у Подгорици припремају, да госте што боље дочекају. На Цетињу ће бити велико учешће у прослави на све дружине; а приређују се и гости са страна. Из Н. Сада долазе: Др. И. Вучетић са сином, Антонија Хаџић секретар Матице, проф. Алекс. Сандић, проф. Др. Ђорђе Дера, проф. Стеван Лекић. Др. Ј. Владимировић, Гавро Плавшић апотекар, Никола Јовановић уредник „Бранника", Арса Пајовић и Бранислав Станојевић, приједни млади наш историчар. — Све обећава да ће прослава исјаснти достојна знаменитој успомени.

(**Балканска Царица у руском преводу.**) Г. Милан Жерјић из Немешића, који је свршио медицинске науке у Петрограду, превео је „Балканску Царицу" на руски језик. По суду компетентнијех људи, превод му је врло добро испао. Послије подужег боравка у нашој средини, г. Ж рјић је отишао да посјети своје родно мјесто.

(**Лазићева позоришна дружина**) приређивала је у недјељу доста добрим посјетом „Немању" од М. Цвјетића; комад се тако допао, да је по жељи многијех и по други пут у уторак био приређен. У идућу недјељу приређиваће „Царев Лаз" од Р. Роговића.

(**У српску књижевну задругу**) за 1893-ћу годину, код друштвеног повјереника г. проф. Павла Поповића уписали су се:

За **осниваче**: Василије Ђиновски живописац (из Подгорице), — Милош Гадовић брг. вјутант (Даниловград), — Обрен Николић ваистан пиваре (Нишић), — Васо Павер трговац (Цетиње.)

За **уредниче**: Јован Голубовић становничар (Цетиње), — Илија Хајдуковић управ. пој. радионице (Цетиње), — Видо Л. Маврићевић трговац (Цетиње). — Јово Гецић терзија (Цетиње), — Нико Виторовић обућар (Цетиње.)

Ово године ваља похитати с уплатом пошто ће се хиљаде задругарима раније разашиљати но прошле године.

РАЗЛИЧИТО.

(**† Александар Стојачковић.**) министарски савјетник у миру, један од најугледнијих и најзаслужнијих Срба старе гарде, умро је онах дана у Будимпешти. Покојник рођен се је 12. маја 1822. у Сомбору, те је свршивши богословију, мислио да ступи у приморје калуђере, али је постао професор у народној гимназији, те га је у том положају затекла бурна г. 1848., у којој је обилно учествовао на јавном пољу, особито као тајник војводе Шупљикца. Касније је кренуо у државну службу у Угарској, те је служио у Темишвару и Пешти. Од год. 1868. почиње бити је поново заступником народа у сабору угарском (од 1884 непрекидно до 1892.), гдје се је истицао дедуше као конзервативац, али зато опет као приједан и за добро народа у велике заслуге родољуб. Више пута био је изабран за посланика на државни сабор у Карловце. Као чиновник био је врло да сарадјивости свјетлости и марљив, па је стога и дјело узпредовао на достојанственственство). У млађим годинама радио је пом. Стојачковић и на књижевном пољу, те се је почев од г. 1842. бавио превођењем белетристичких и поучних списовах, а уз то је за разне публикације написао велик број поучних чланака за стручних и народно политичког садржаја. С интересом је пратио разноврсне новије литературе, а познато је, да је писао и мемоаре, у којих ће се јамачно наћи драгоцјена материјала о људи и прилика потоњих деценија. Лака му земља и трајна успомена!

(**Лажни документи у Француском парламенту.**) Бувијиет Маловоје покушао је да оцрни и оваља Клемансеа, коју радикалне дјевице, називајући га ортаком Херцеговине. Да би основао своју клевету он је 10-ог ов. м., покушао неким документима, да доказе то. Још раније, хвалио се и разметао уредник мирисног листа „Cocarde", — да се у многим рукама и посланика буљинаста, находе важна документа, повјерена од инглеског посланства, и да та документа, по његовом разметању, објелодањују кривјетво Клемансовијем, — као бајати да је он — Клемансо — пудио Инглеској острво Кипру и да се Француска одриче својих интереса у Инглеској. И потпуно вјерујући у та документа бјеши Маловоје прочитао их је на прошлој сједници парламента. Маловоје је упитао предсједника министра — шта је с Храном? Мисли ли га задати Инглеска влада? Министар побијаше или и дуго нијемо одговорио је кратко: да ће га задати инглеска влада, али да је он толико бљедстан да се не може транспортирати, — и да су сва то посиједочила и два фрадјанара. За тим је Маловоје продужио читаће ових докумената. Они су изазивали опште смијех, — јер је свачега у њима. Често је прекидан од пријелога парламента, — а најзад радикалне дјевице. Маловоје и Дерулед. биле су жртва једне бјешке превиде. Неки Инглез, по имену Гордон, преварио их је да је поврх од инглеског посланства нити, доноси уваздјеста Клемансоа За ту превару дигао им је до 35.000 франака. Маловоје и Дерулед мислећи то је истина, — истрчали се с тим лажним документима, да морадно убију Клемансеа. Министарство и цијела скупштина, биле су на страни Клемансовској. Пошто су Дерулед и Маловоје у мјесто да придобију скупштину за себе, изазвали опште смијех и презирање, — то су одмах дали оставку на свој мандат у истој сједници. Тако је булујистичка странка сахрањена овим ударом. Влада или Дијанова још је већим побједа свој авторитет и подигла. Са 389 гласова против 4. — примљено је: да се пређе на дневни ред. Уредник „Cocarde-а" ухваћен је. Интересно је, да исти лист у уводном своме чланку признаје, да су документи фалсификовани Нортон, који је и подвалио Маловоје-у, с документима, — притворен је. Он је признао, да је он фалсификовао документа. Маловоје је положио свој мандат. Већина листова, и то најугледнијих, — називају овај булујистичке: самоубиством њиховим. Гајта нападе на Дерулед-а, — да се подо- дриже, јер видјевши обрушена свога друга, одмах је побјегао из сједнице, а међу тим он га је и нашао на тамни лед.

(**О имовности инглешке оклопњаче „Викторије"**) донио „Таје" опширно извјештаје. Прва вијест стигла је у Лондон контрадмирала Мередита, заповједника оклопњаче „Camperdown", која је упропастила „Виторију". Гласила је, да Виторија 22 о. м. послије подне при најмањем времену услијед пораза с „Camperdownom" у близини Триполиса потонула. Уједно је приопћено, да је заповједајући адмирал Тријом с 430 момака потонуо. „Виторија" потонула је услијед тога, што је „Camperdown" ударио у њу, те ју пробушио вод примла. Но је стојао на назубу, могао се је спасти, а остаде су се особе морале безуспјешно утопити, пошто се је „Виторија" силном брзином одретала и за 15 часова потонула. И „Camperdown" тешко је оштећен. Данас је обавјештена Краљица Виторија, војвода Камбри, принц Валес, Гледстон и остале знатне личности. Краљица је одмах изјавила своје саучешће и потиканто је сабирање на преостале сироте. Особито је био дирнут војвода Единбург, који је прије Тријома заповједао на „Виторији". Све се је чудило брзини, којом је „Виторија" пропала те су разне струјовања о том изјавили своје мнијенје. Лади Тирон истим се је прије три недјеље пратила с Малте, гдје се је опростила с мужем. Код је примила вијест била је страшно потресена. У доњој кући приобћено је тајник Шиплоот, да је на „Виторија" пропало 22 часника и 235 момака, дочим се је спасло 29 часника и 287 момака.

Подадмирал Колоб био је мишља, да се је катастрофа догодила на врлјане вјешбе, коју зрете „замјена колона". Код тих маневра морнарица је подијељена у двије колоне, размакнуте 185 метара. На чиле адмирала замјењују колоне своје мјесте. При тој вјешби пролазе бродови бок о бок на страни арме. При таквој вјешби очито је, да се је „Camperdown" задјео о „Виторију" на тијему пролазу и боком је ударио о бок те је распорио.

Ово је мишље потврдила касније вијест Бродоваје стајало је у двије супротне колоне. Адмирал Тријом дао је на маневрирања налог, да се лађе окрену и замјене позицију. При том је „Camperdown" ударио кљуном о бок „Виторије" и пробушио јој оклоп и распорио је до средине. Тријом је дао одмах знак, да се напусе брзом утопила у лађу, да је за 15 часова потонула. Тријом је заповједао: „Нек се спасе ко може!" — а сам је остао на свом заповједничком мјесту док није и он потонуо.

(**Нове одкривене рукописе еванђеља.**) Професор Нестле извјештује у „Schwäb. Merkur" о новом отрићу рукописа еванђеља у манастиру на Синају: Професор Ј. Б. Харис, сад у Кембриджу, који је већ прије три године био на Синају, пише на Соуза: Дакле инглешке госпође, Лиис и Вибсон, обје познате са источним језицима, посјетиле су лани Синај, пошто их је Харис увјежбао, па се отвори и рукописи фотографирају. Пошто су самостанци на Синају многобројна путања претражили на гласовитог налаза Тишендорфа, опет је сада отворена ру- копис частна посдарнице. То је малинокост рукописа. Кад га је гђа Лиис прва угледала, био је рукопис алијешан и замрљан. Она је нарочи свога самовара листове одвојила, те сав текст, 300 до 400 страна фотографски снимила. Ваше добро и лако читљивих страница брзо је доказало, да је то сирски текст, сих четири еванђеља, врло средњи оним, што га филоксен намијенио под именом Куретоновог текста, и који садржаје најстарији текст. Сада су прочитана сва четири еванђеља. Харис је сам пошао на Синај, гдје је 40 дана сједио и читао, те сада носи своје благо у Енглеску.

(**Љековите дјелотворе кише под земљу.**) О томе вели Матина: „Једном видјео да је један одгајивач пуно једну ниву за 50 динара, под које су и нарезе и камен (бедева) у сасма рђавом стању биле. Дошавше сам и сам за истога новце нуде 700 динара, јер бјеше сасвим здрав и лијепо. Речени одгајивач вјешјечно га је дјелом прикеке кише у земљу и у пролазу помијешане с медом. Ко. је постао потпуно снашао и живјеле. Одгајивач те није могао довољно да се захвали о добром дјелотвору кише под свију опалих и мрвалих новца који ријано једу. Да нам имо јасог тоничног дјелотвора познато је мирно, али да у томе степену може да у реченим случајима помогне, није ми било познато. Кава је најбоље средство и за здравље небо. Њојзи се приписује да је често пута у стању да спријечи побјешњење".

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА".

ПАРИЗ, 26 јуна. — Мир потпуни. Изашло је манифест потписан од 17 заступника и 50 савјетника оближњијех, који позивају народ да буде мирни.

ПАРИЗ, 27 јуна. — Камара је примила дневни ред са 343 против 144 гласа, који одобрава поступак владин. Мир потпуни влада.

БЕРЛИН, 27 јуна. — Расправа о војничком пројекту затворена је. У четвртак друго читање.

БИОГРАД, 27 јуна. — Скупштина је закључила 3 јуна да одложе расправа сврху оптужбе Авакумовићева кабинета.

РИМ, 27 јуна. Камара је примила банкарни закон па је одложена до неопредјељеног дана.

ПАРИЗ, 28 јуна. — Потпуни мир. Пејтрал дао је оставку. Дипи је пошао у Мирзи да извјести Карнота.

ЦАРИГРАД, 29 јуна. — Кедиве је присиљно на пароброду „Фајум" у пратњи још двају пароброда инспрена. Одоно је у Долмабатче. Од стране Султанове био је дочекан од високијех дворскијех функционера.

ПАРИЗ, 29 јуна. — Пејтрал опет узимала лисницу финанција.

ЛОНДОН, 29 јуна. — Цареви је кренуо пут Берлина.

ЦАРИГРАД 30 јуна. — Султан је поклонио Кедиви орден „Имтијаз".

ПОСДАМ, 30 јуна. — Цареви је присиљно дочекан од Цара Вилхелма на најсрдачнијем начину. Цар је одвео Цареви у нови дворац, гдје су га дочекале Царица и Принцесе. По обједу Цареви путује даље.

ПЕТРОГРАД, 30 јуна. — Свечане царина, установљено Француској, узимаће све остале европске државе осим Аустро-Угарске, Њемачке, Сјеверне Америке и Перуа.

ПАРИЗ, 30 јуна. — Избори законодавни одређени су на 20 августа.

ТУЛОН, 1 јуна. — Јучер је било 5 случаја од колере.

АЛЕКСАНДРИЈА, 1 јуна. — Приспјело је 85 болесијех хадија од колере и примљени су у бовину.

ЦАРИГРАД, 2 јуна. — Кедиве неће одити да посјети дворове у Бечу, Берлину, Паризу и Лондону.

БЕРЛИН, 2 јуна. — У другом читању војничког закона примљен је први параграф са 198 против 187 гласова.

ОБЈАВА.

Сирама наредбе сл. кнаж. Великог Суда, под број 717. — услед преваздуженог стања Николе В. Вастића, овдашњег становника, износи се његова кућа, која постоји у овој вароши у линији главне пјаце на „Востаз," на јавну продају. Кућа је једноспатна (поземљуша), дугачка је метара 12 и 96 центим. међу видоме, а садржи у себе једну камару и једно пространно двориште, које је од камаре раздијељено и при истој кужини. Тако исто за кућом има једну штаду и пространу башту, од прилике $^1/_8$ рала земље и у истој 1 бунар (бистијерну).

С тога се са овијем ставља на знање свима онијема који би је жељели купити, да се на наше поменуту кућу пријаве са својим пијемом овој Управи најдаље до 1 августа тек. год., којег ће се дана кућа потпуности ономе, који за исту до тад буде највишу цијену понудио.

Тако исто са овијем се позивају сви његови повјериоци, којима Никола дугује, да се до напереченог дана пријаве потписатој управи, са чистим документима од њихова потраживања за законити намир; јер који се до тога дана не пријави, губи свако право на потраживање.

Ријека, 16 маја 1893.

УПРАВА ВАРОШИ РИЈЕКЕ.

(6—6)

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Држ. Штампарија. У кн. прног. државној штампарији.